

Дорогі у Христі!

Кожен ювілей наших слуг Божих та ісповідників віри – це не лише добра нагода соборно згадати їхні імена і всім Божим народом нашої Церкви помолитися за упокій їхніх душ та просити Бога про їхню прославу на землі: ми робимо це постійно. Відзначення ювілеїв – це також і духовний привілей нового спілкування зі світочами нашої церковної історії, що здійснюється через читання їхнього слова та осмислення їхнього чину. Це робить нас причасниками їхньої мудрості та вдячними спадкоємцями їхнього досвіду. Цього року наша Церква відзначає 120-річчя з дня народження ісповідника віри Патріарха Йосифа (Сліпого). Хоча вказана дата є тризначним числом, це не повинно нас бентежити: Патріарх Йосиф – наш сучасник! У цьому легко переконатися, коли зануритися в обставини його життя чи ознайомитися з його пастирським словом. Своєю візією майбутнього він на кілька десятиліть випередив свою епоху – щоб опинитися поруч із нами в нашому сьогодні.

Розгляньмо на початку один малопомітний, але знаменний приклад із його біографії. Тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомий рік... Йосиф (Сліпий), вже як Митрополит, перебуває на засланні в с. Маклаково Красноярського краю. Неволя, утиски, заборона священнодіяти. Як багато людей із нинішнім способом мислення мріяли б у його ситуації бодай повернутися до рідного краю і тихенько дожити свого віку, щоб нічим не зачепити страшного карального маховика. А Митрополит Йосиф пише в той час послання з несподіваною, але промовистою назвою: «Великого бажайте!». Чи було це послання скероване до його ровесників? Формально, так. Але чи треба було нагадувати про велич бажань тим його землякам, які тоді масово йшли на великі жертви в ім'я найвищих народних святинь? Чи не є це посланням до нас, людей нинішнього часу, в якому модно бажати «усе і відразу», в якому щоразу менше розрізняють добро і зло, сакральне і брудне, велике і нице?

Як сказано вже, людина росте зі своїми задумами і своїми плянами. Високі пориви її підносять, а низькі і грішні похоті руйнують. Правда, не кожний вродився генієм і не кожному дав Бог довершувати спасенні діла і повертати умовинами часу, немов коловоротом, але кожному дано бажати «великого», молити Бога про те, помагати посильно у великих духових будовах, бо з дрібних цегол виростає гігант. Кожний може чинити добре, а в кожному доброму є і велике. Людина може вчинити проминаюче заслуженим для вічності і в часовому зловити вічне!

Патріарх Йосиф був живим втіленням долі Української Церкви і нашого народу в ХХ столітті – його, як і багатьох інших, було незаконно позбавлено свободи збиратися із одновірцями. Його, як і мільйони українців, прирекли на тортури в катівнях НКВД/КГБ і на мучеництво в ГУЛАГу. Але якщо в ув'язненні він був «німим свідком Церкви» («Заповіт»), то згодом, уже на поселеннях, він став голосом «мовчазної Церкви» та її духовною опорою, ніколи не забуваючи про тих своїх земляків, які й далі каралися в неволі:

Лечу думками до всіх моїх братів в Україні... до тих, що страждають на волі, і до тих, що караються у в'язницях, тюрмах, у таборах невідсильної праці... Між ними бачу нових борців, науковців, письменників, мистців, селян, робітників. Бачу між ними іскателів істини й оборонців справедливості. Чую їхній голос в обороні основних прав людини і людської спільноти. З подивом гляджу на них, як вони боронять своє українське слово, збагачують свою українську культуру, як усіма силами свого ума і серця рятують українську душу. І сострадаю з ними всіма, бо їх за те переслідують як злочинців (Заповіт).

Усі ці слова сказані й до нас – до тих, кому доводиться жити в умовах вибіркового правосуддя, дедалі більших обмежень у праві на зібрання й демонстрації, на отримання та поширення правдивої інформації, у час витіснення національної мови та культури із суспільного життя. В Україні, на жаль, не припиняється лиха традиція зловживання владою і зневажання гідності людини, порушення національних, культурних і релігійних прав, гребування своїм, рідним, що супроводжується погонею за почеснями й жадобою влади. Але цьому протистоїть традиція «сострадання» – солідарності з тими, хто в біді та в стражданні. І свідчення Патріарха Йосифа є цьому промовистим прикладом.

Сьогодні, коли брак єдності знову стає нашою національною бідою, коли народ штучно ділять за регіональними, історичними, мовними й культурними ознаками, погляди Патріарха Йосифа на національну єдність знову стають дороговказом. Цього церковного мужа не треба було переконувати в тому, що так важко донести до наших сучасників: «Першоджерело суспільних негараздів – не матеріальна, а духовна убогість» (зі Звернення традиційних Українських Церков від 1 грудня 2011 року). У його розумінні політична й національна єдність виростає з єдності духовної, запорукою якої є єдиний Патріархат Української Церкви:

Патріархат Церкви – це видимий знак зрілості і самобутності помісної Церкви та могутній чинник у церковному і народному житті, рятунок церковної і національної єдності.

Підстава для патріархату – в дозрілій свідомості власних церковних і національних скарбів, своїх культурних та історичних надбань і цінностей, свої трудів і жертв.

Нас [греко-католиків і православних] єднає традиція рідного християнства, спільні церковні і народні звичаї, спільна двотисячолітня культура! Нас єднає спільне змагання за самобутність рідної Церкви, за її Повноту, якої видимим знаком буде єдиний Патріархат Української Церкви (Заповіт).

Цей слуга Божий також вказував на визначальну роль Церкви не тільки для духовного і національного відродження в Україні, а й для збереження української ідентичності в глобальному масштабі. Адже з діда-прадіда духовною матір'ю українців була Київська митрополія (пор. Заповіт).

На історичному шляху (її діти) розгубилися в різних країнах, серед різних народів і забули про Матір, яка їх родила. Поможіть їм віднайти цю Матір! » (Заповіт).

Опинившись на поселеннях, Патріарх Йосиф став сполучною ланкою між усіма частинами нашої Церкви, що волею Провидіння опинилися на різних континентах, – між усіма вірними і в Україні переслідуваними, і «в розсіянні сущими». Церква в діаспорі не просто вижила – вона стала світовою Церквою, без якої сьогодні вже важко уявити собі ландшафт Католицької Церкви у світі.

Знаменно до того ж, що нинішній діалог між Українськими Церквами київської традиції щодо відродження об'єднаної Київської Церкви є своєрідним перегуком із цим патріаршим закликком, що входить у нашу сучасність через десятиліття. Цей заклик резонує в серцях українських християн київської традиції, навіть попри конфесійні відмінності.

Провидницьким було розуміння Патріарха Йосифа, що Вселенську Церкву неможливо зводити лише до однієї культури, нації чи обряду. Для нього єдність була єдністю у різноманітті, місце в якому гарантовано й для особливостей Української Греко-Католицької Церкви. Сьогодні це звична логіка церковного мислення. Тому й нормативними є для нас сьогодні ті два фундаментальних принципи, якими Патріарх Йосиф охарактеризував церковну самобутність нашої Церкви: перший – сопричастя з

Єпископом Рима, і другий – вірність східнохристиянській візантійській традиції.

Той довгий «шлях відречення, несення хреста і свідчення Йому [Христові]» Йосифа (Сліпого) – 18 невольницьких років «в'язня Христа ради» – вражає нашу уяву. Проте справді гідною подиву в нинішній час масової зневіри, збайдужіння і паралічу волі є його титанічна праця над відродженням Церкви на поселеннях.

З усіх сил намагався я шукати виходу з цього майже безвихідного становища, щоб підняти Церкву і Нарід з руїни, щоб їх відродити. Треба було знову починати працю відродження в самому корені, від самих основ. А основи я бачив в науці, молитві, праці і християнському праведному житті (Заповіт).

Його віра була непохитною, а енергія – невичерпною. Його штурм твердинь людської байдужості й закостенілості був невідпорним. Його жертвний приклад обеззброював недругів і надихав однодумців. Його діагноз суспільної хвороби був точним, а пропоноване лікування – спасенним.

Як же маємо дякувати сьогодні Богові, що Українська Греко-Католицька Церква, вихована великим Митрополитом Андреем (Шептицьким), уміла в той буремний час «великого бажати» – і з цього вміння виріс у нашому народі муж великий і сильний, з яким ця Церква гідно пройшла через мучеництво й випробування і дала світові свідчення, євангельським змістом якого ми живемо й донині!

Дорогі у Христі! Відзначаючи 120-річчя народження Патріарха Йосифа, дякуймо всемілостивому Богові за дар його особи та ісповідництва, які є великим скарбом не лише для нашої Церкви і українського народу, а й для всієї Вселенської Церкви. Гаряче заохочуймо вірних нашої Церкви молитися за прославу слуги Божого Йосифа (Сліпого), як рівно ж брати участь у святкових заходах, запланованих Церквою та органами державної влади на цей ювілейний рік. Зокрема, закликаймо до участі у Всеукраїнській прощі до Зарваниці 15 – 16 липня, яка цього року буде присвячена пам'яті Патріарха Йосифа, та до відвідин музею-садиби славного сина нашого народу, що знаходиться поблизу Зарваниці, у селі Заздрість: це стане для кожного з нас нагодою почерпнути духовну силу з джерела віри та геройського служіння цього ісповідника віри нашій Церкві й рідному народу. А найкращий спосіб гідного вшанування слуги Божого Патріарха Йосифа – це зробити своїми його ідеали та, заручившись його заступництвом перед престолом Всевишнього, намагатися ними жити й утверджувати їх у нашому

українському народі.

Благословення Господнє на вас!

Від імені Синоду Єпископів

Української Греко-Католицької Церкви

+ СВЯТОСЛАВ

Дано в Києві,

при Патріаршому соборі Воскресіння Христового,

9 лютого 2012 року Божого

{comments off}